

Význam učebnice pro výuku

Ing. Jana Fialová

Externí doktorand na VŠE, FFÚ,
Katedra didaktiky ekonomických
předmětů

Obsah

Úvod

1. Výukové materiály

2. Technické výukové prostředky

3. Učebnice - funkce, struktura, požadavky

4. Srovnání klasické učebnice a e-učebnice

5. Projekty elektronické výuky v ČR

6. Schvalovací doložka učebnic od MŠMT ČR

Závěr

Výukový materiál

= každé

- verbální
  - grafické
  - obrazové
  - audiovizuální
- } sdělení učební informace*

* *Oldřich Lepil: Teorie a praxe tvorby výukových materiálů (2010)*

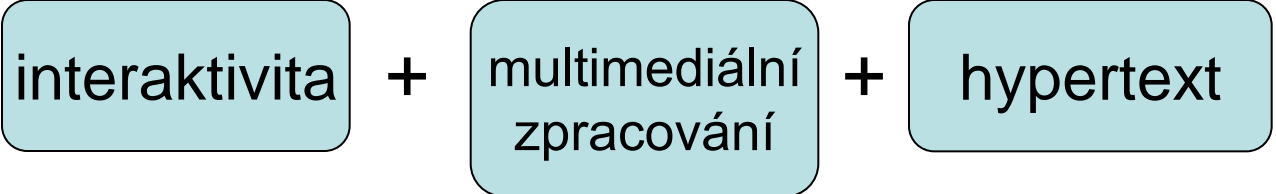
Vývoj výukových materiálů

- tabule, křída
- kniha (učebnice)
- nástěnné obrázky
- demonstrační pomůcky
- dataprojektory
- interaktivní tabule

Východiska pro výukový materiál

- obsah učiva
- metody a organizační forma výuky
- materiální didaktické prostředky (vybavení učebny)

Výukové materiály pro elektronickou prezentaci

vlastnosti: interaktivita + multimediální zpracování + hypertext

- aplety – simulace a animace
- multimediální výukové programy
- didaktické počítačové hry
- videozáznamy
- internet – informační zdroje
- materiály pro interaktivní tabuli

Technické výukové prostředky

- interaktivní tabule
- odpovědní systémy
- dataprojektory
- vizualizéry

Učebnice

= druh knižní publikace uzpůsobené
k didaktické komunikaci*

Má velice dlouhou historii.

* *Pedagogický slovník (2009)*

Funkce učebnice

Učebnice - nejběžnější **výukový materiál**

- má předem daný **obsah** (scénář)
- má určitou **strukturu** (členění textu vč. obrazových materiálů)
- **didaktický prostředek pro učitele** (řídí vyučování, řídí učení žáků - úkoly, otázky)
- má **motivovat ke studiu** a formovat žádoucí postoje žáků

Struktura učebnice

Základní složky učebnice tvoří:

1. **výkladová složka** - tj. prezentace učiva
- text, obrazový materiál
  2. **nevýkladová složka** - řídí vyučování a
učení (otázky, úkoly, odpovědi, náměty...)
  3. **orientační složka** - obsah, rejstřík
-

Měření didaktické vybavenosti učebnice

Požadavky na učebnice

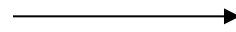
- odborné hledisko
- soulad se školním kurikulem
- srozumitelnost
- psychologické hledisko
- jazyková a stylistická úroveň
- grafické zpracování
- motivace k učení a vzbuzení zájmu o daný obor
- skladnost
- trvanlivost

Srovnání

klasické učebnice   x   e-učebnice

výhody

- používání v jakémkoli prostředí
- nevyžaduje el. energii
- nízké pořizovací náklady
- snese i nešetrné zacházení

nevýhody

- bezprašné, suché prostředí
- dobíjení baterie
- vysoké pořizovací náklady
- možnost rozbití přístroje

Srovnání

e-učebnice

x klasické učebnice

výhody

- skladnost
- hypertext – velké množství informací
- interaktivita

nevýhody

- neskladnost, objemnost
- omezené množství informací
- bez interaktivity

Psychologický pohled na používání nových technologií

Negativní dopady:

- redukce psané a mluvené řeči
- zprostředkované poznatky
- snížení socializace člověka, citové výchovy
- závislost na elektronice

Pozitivní dopady:

- aktivní zapojení žáků
- zábava pro žáky
- nepostradatelnost znalosti práce s novými technologiemi v praxi

Závěr plynoucí ze srovnání klasických a e-učebnic

Klasické (tištěné) učebnice je žádoucí **vhodně kombinovat** s elektronickou prezentací výukových materiálů.

Projekty v ČR

- Vzdělání21 (od roku 2009)
- projekt Flexibook 1:1 (od listopadu 2012)
- Projekt s tablety - firma Fraus (od šk. roku 2013/14)

Schvalovací doložka učebnic od MŠMT ČR

Rozlišuje:

A. Učebnice

B. Učební texty

**C. Ostatní texty
a materiály**

o udělení schvalovací
doložky je třeba žádat

schvalovací doložka
se neuděluje

1. Učebnice

= didakticky zpracované texty a grafické materiály

- umožňují dosažení očekávaných výstupů vzdělávacích oborů
- umožňují využití tematických okruhů průřezových témat k rozvoji osobnosti žáka
- směřují k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků
- nejsou určeny ke znehodnocení jedním žákem pro další použití

2. Učební texty

= texty a grafické materiály

- přímo doplňují učebnici
- jsou pro výuku nepostradatelné
- nejsou však součástí učebnice
- např. odborné tabulky, pravidla českého pravopisu, atlasy...
- grafické materiály = data i na jiném než papírovém nosiči

3. Ostatní texty a materiály

- volně doplňují učebnici
- např. cvičebnice, sbírky úloh, slovníky, pracovní sešity, audiovizuální materiály, multimediální programy, manuály k výuce softwaru, textové, obrazové či číslicové materiály, elektronické materiály pro výuku...

Nejdůležitější ve výchovně vzdělávacím procesu je lidský faktor a osobnost učitele.

Děkuji za pozornost.